

ОБЩИНСКИ КОНКУРС
„КЕСАРЯТ ТЕРВЕЛ – ПОЗНАТ И НЕПОЗНАТ“
РАЗДЕЛ ЛИТЕРАТУРНО ТВОРЧЕСТВО

МАЙСТОРИТЕ НА ТЕРВЕЛСКИЯ КРАЙ
/очерк/

Народните занаяти носят в себе си своеобразна красота, представят необятността на човешкото въображение, амбициите на майсторите и спецификата на всяка етнографска област в България. От 129 занаята в миналото днес са останали едва 57. Най-популярните занаяти в Добруджа са: коларство, бъчварство, грънчарство, ковачество, каменоломство, кожарство, пчеларство, дърворезба, ножарство, тъкачество, обработка на текстилни изделия, на носии, плетива и везба.

„Работа и работа, и пак работа“ – такъв е суровият закон на занаятчията. Прочетох това в стар брой на в. „Тервел“, който разказва за прочутия в миналото майстор-бъчвар Иван Стефанов Гичев – Джулбарса. Днес работилницата му пустее, но някога в нея са се чували звуците на банцига, струга и наковалнята... В работливите ръце на майстора дървото е оживявало и се е превръщало бурета и бъчви, във фигурки на животни, чаши, столове, врати, кутии за бижута... Подобно на Йовковия герой Сали Яшар, майсторът от с. Безмер е открил истината за себапа в правенето на бурета – дарявани от него на приятели и младоженци.

Джулбарса някога наследил занаята на баща си и го предава в най-сигурните ръце – тези на сина си Стефан. На него е поверил тайните как се избира дървото за изработка на бъчви, как се изчислява вместимостта, как се поставят оброчите, как се задъннва и запарва бъчвата.

„От занаят не се забогатява, но не се и умира от глад“ – тази житейска максима следва през целия си живот майсторът добруджанец Ради Върбанов от с. Нова Камена. Ковач и железар, майстор на каруци, този човек половин век е обработвал желязото – клепал, закалявал, шмиргилил... Трудоемка работа, но тя не го е оставила без хляб. Той вече не е сред живите, но споменът за него живее във внука му, който е приел неговия занаят за свой.

Днес обаче, сред нас живее и майстори художникът-ножар Веселин Луков, утвърдил се най-напред като дърворезбар с направената от него ракла, отличена със златен медал на изложение в с. Орешак. Негова е и детската люлка, която краси Музея на занаятите. В Ритуалния дом на гр. Тервел столът с ажурена резба е дело на неговите ръце.

Богатото въображение на майстора не се задоволява само с дърворезбата. Повече от 30 години той прави ножове. Работи с германска стомана „Круп“, дръжките са от еленов рог или скъпо дърво, което обработва по специална рецепта. Каниите са от телешки бланк. Остриетата гравира чрез електрохимия на един, два и три пласта. Това, което е характерно за неговите ножове е, че когато настъпи мигът на великото раждане, майсторът извършва своето кръщение като на живо същество. А имената на ножовете са старобългарски: Пугур, Банат, Докс, Етх, Мори... общо 2732 ножа. Личният нож на Веселин Луков се нарича Чигот, което означава телохранител.

Всеки нож е неповторим, единствен, творение на изкуството. Създал е 14 модела ножове, 5 от които се водят уникати. Те носят имената на прабългари: Братил, Ерма, Витам, Веле, Устра... „Бащата“ е щастлив, че неговите „рожби“ са разпръснати из цял свят – Русия, Турция, Румъния, Германия, Полша, Австрия, Франция, Индия, Америка...

Славата на неуморимия „оръжейник“, както сам се нарича, се е понесла надалеч. Майсторът има редица самостоятелни изложби в София и Пловдив. Най-голямата награда за твореца е радостта на хората и фактът, че се чувства винаги душевно богат.

Славата на майсторите на Тервел, е слава за всички нас, младите, които не сме поели по пътя на занаятите, но кой знае?!

**Ивелина Анчева Иванова – 12 клас, СУ „Й. Йовков“, гр. Тервел
КАФК „Наследници на Орфей“ при ЦПЛР „Малкият принц“
Ръководител: Р. Стратиева**